

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 84/07-62

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. mája 2008 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosz, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti J. M., L., zastúpeného advokátom JUDr. J. G., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na verejné prerokovanie svojej veci a v jeho prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na verejné prejednanie svojej záležitosti podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 2 To 31/07 z 8. februára 2007, za účasti Krajského súdu v Banskej Bystrici, takto

r o z h o d o l :

Základné právo J. M. na verejné prerokovanie jeho veci a v jeho prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na verejné prejednanie jeho záležitosti podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 2 To 31/07 z 8. februára 2007 p o r u š e n é n e b o l i .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. apríla 2007 faxom a následne 10. apríla 2007 aj poštou doručená sťažnosť J. M., L. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. G., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na verejné prerokovanie svojej veci a v jeho prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na verejné prejednanie svojej záležitosti podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 To 31/07 z 8. februára 2007.

Zo sťažnosti a z predložených príloh vyplýva, že Okresný súd Zvolen (ďalej len „okresný súd“) uznesením sp. zn. 4 T 5703 z 10. októbra 2006 rozhodol, že sťažovateľ sa v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia, ktorá mu bola uložená trestným rozkazom okresného súdu sp. zn. 4 T 57/03 z 30. apríla 2003 pri odsúdení pre trestný čin zanedbania povinnej výživy podľa § 213 ods. 1 v tom čase platného a účinného Trestného zákona, neosvedčil, a preto trest odňatia slobody vykoná, pričom ho zaradil „do ústavu so stredným stupňom stráženia“. Okresný súd označené uznesenie odôvodnil okrem iného tým, že sťažovateľ mal pri uložení podmieneného trestu určenú aj povinnosť „snažiť sa v priebehu skúšobnej doby čím skôr vyrovnať vzniklý dlh“, pričom zistil, že sťažovateľ „ani len čiastočne nevyrovnal dlh stanovený rozhodnutím súdu a ďalej bolo preukázané podľa názoru súdu, že v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia nežil riadnym životom, keďže v tejto dobe ani korunou neprispel na výživu svojich dvoch maloletých detí“.

Sťažovateľ podal proti označenému uzneseniu okresného súdu sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd na neverejnom zasadnutí konanom 8. februára 2007 napadnutým uznesením tak, že sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú zamietol. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že sťažovateľ vo svojom „písomnom vyjadrení uviedol, že ku dňu 22. 12. 2006 vyrovnal všetky pohľadávky voči malol. deťom k rukám bývalej manželky a o čom má slúžiť aj čestné prehlásenie I. M. z 15. 1. 2007. Toto malo byť

prílohou k jeho vyjadreniu. ... K tomuto vyjadreniu, resp. sťažnosti odsúdeného však nebola pripojená žiadna príloha a teda ani nebolo pripojené ods. M. uvádzané čestné prehlásenie svedkyne I. M.“. Krajský súd vyhodnotil vyjadrenie sťažovateľa ako účelovú obranu, keďže žiadne vyhlásenie do spisu založené nebolo ani dodatočne, a preto rozhodol tak, že jeho sťažnosť proti označenému uzneseniu okresného súdu ako nedôvodnú zamietol.

Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje na to, že krajský súd „pokiaľ mal akékoľvek pochybnosti ohľadom splnenia zaostalého výživného mohol tieto pochybnosti odstrániť jednoducho a to vypočutím prípadne vyjadrením matky malol. detí, aby tak overil svoju obranu, čím by bol zistený skutkový stav veci v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie súdu (§ 2 ods. 10 Tr. por.), to isté platí o konaní odvolacom, ktoré prebehlo v rozpore s tým, aby mi bolo umožnené vyjadriť sa k predloženým dôkazom (§ 2 ods. 7 Tr. por.), ako aj zúčastniť sa konania pred súdmi, ktoré vo veci rozhodovali bez mojej účasti a môjho vypočutia“.

Sťažovateľ priložil k svojej sťažnosti kópiu notársky overeného čestného vyhlásenia Y. M. z 15. januára 2007, v ktorom je uvedené, že „pohľadávky zo strany J. M. voči maloletým deťom... sú ku dnešnému dňu vysporiadané a to nasledovne:

- ku dňu 22. 12. 2006 bolo uhradené v hotovosti 72.000,- Sk*
- ku dňu 10. 1. 2007 bolo uhradených 42.000,- Sk“.*

Opierajúc sa o uvedené sťažovateľ zastáva názor, že napadnutým uznesením krajského súdu boli porušené jeho základné práva, a preto navrhuje, aby ústavný súd vo veci jeho sťažnosti takto rozhodol:

„1/ Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 2 To 31/07 zo dňa 08. 02. 2007 došlo k porušeniu základných ľudských práv a slobôd sťažovateľa vyplývajúcich z čl. 48 ods. 2 Ústavy SR ako aj Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd čl. 6 ods. 1.

2/ Ústavný súd SR zrušuje rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 2 To 31/07 zo dňa 08. 02. 2007 a prikazuje mu vo veci konať na verejnom zasadnutí.

3/ Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný uhradiť J. M. trovy konania v sume 6.825,- Sk (šesť tisíc osemsto dvadsať päť slovenských korún) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. G., B.“

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou tiež domáhal, aby ústavný súd rozhodol aj o dočasnom opatrení, ktorým by okresnému súdu uložil, aby „do rozhodnutia Ústavného súdu nálezom tento súd nenariad'oval výkon trestu odňatia slobody“ s odôvodnením, že ide o krátkodobý výkon trestu odňatia slobody, čím by sa celé sťažnostné konanie minulo účinkom a malo by len deklaratórny charakter.

Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 84/07-11 z 26. apríla 2007 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie, pričom jeho návrhu na vydanie dočasného opatrenia nevyhovelo.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu krajského súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu krajského súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti.

Právny zástupca sťažovateľa ústavnému súdu podaním z 27. apríla 2007 oznámil, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predseda krajského súdu sa vo svojom vyjadrení z 30. apríla 2007 obmedzil na konštatovanie, že krajský súd sťažnosť sťažovateľa podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol, a vo vzťahu k jeho námietke, že svojej manželke uhradil v hotovosti 72 000 Sk 22. decembra 2006 a 42 000 Sk 10. januára 2007, „čo manželka potvrdila čestným prehlásením“, uviedol, že „k tejto skutočnosti sa nemôžem vyjadriť, pretože z nášho zberného spisu sa tento stav nedá zistiť. Doporučujem Vám preto vyžiadať si spis Okresného súdu vo Zvolene sp. zn. 4 T 57/03“. Následne v prípise z 2. mája 2007 predseda krajského súdu ústavnému súdu oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci.

Ústavný súd za účelom preskúmania skutočností uvedených v sťažnosti žiadal od okresného súdu predloženie dotknutého súdneho spisu. Podpredseda okresného súdu v prípise doručenom 14. mája 2007 ústavnému súdu oznámil, že spis sp. zn. 4 T 57/03 nemôže predložiť vzhľadom na to, že sťažovateľ podal vo veci dovolanie a spis bude predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o dovolaní.

Ústavný súd rešpektujúc svoje subsidiárne postavenie v konaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v ďalšom období vo veci nekonal a pravidelne priebežne zisťoval na najvyššom súde stav konania o dovolaní sťažovateľa. Ústavný súd 16. apríla 2008 zistil, že najvyšší súd vo veci rozhodol uznesením sp. zn. 4 Tdo 27/2007 z 31. marca 2008 tak, že *„Podľa § 382 Tr. por. per analogiam sa dovolanie obvineného J. M. odmieta“*. V odôvodnení označeného uznesenia najvyššieho súdu sa okrem iného uvádza *„... napadnuté rozhodnutie o neosvedčení sa obvineného v skúšobnej dobe podmiennečného trestu odňatia slobody a premene tohto trestu na trest nepodmienečný nie je rozhodnutím vo veci samej a teda nie je proti nemu prípustné dovolanie v zmysle § 368 ods. 1 Tr. por.*

V ustanovení § 382 Tr. por. sú upravené podmienky, za ktorých dovolací súd dovolanie uznesením na neverejnom zasadnutí bez preskúmania veci odmietne. I keď Trestný poriadok upravuje podmienky prípustnosti dovolania (§ 368 ods. 1, § 566 ods. 3), v ustanovení § 382 Tr. por. absentuje neprípustnosť dovolania ako dôvod na odmietnutie veci na neverejnom zasadnutí. Nakoľko právna úprava neobsahuje iné ustanovenie o spôsobe ako rozhodnúť o neprípustnom dovolaní, najvyšší súd na odmietnutie dovolania obvineného J. M. aplikoval analogicky ustanovenie § 382 Tr. por.“

Následne ústavný súd opätovne požiadal predsedníčku okresného súdu o predloženie spisu sp. zn. 4 T 57/2003, ktorý mu bol doručený 5. mája 2008.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu krajského súdu, že netrávajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších

predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže od ústneho pojednávania nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ namieta, že uznesením krajského súdu sp. zn. 2 To 31/07 z 8. februára 2007 došlo k porušeniu jeho základného práva na verejné prerokovanie jeho veci a v jeho prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na verejné prejednanie jeho záležitosti podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Označeným uznesením krajský súd zamietol ako nedôvodnú sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 4 T 57/03 z 10. októbra 2006, ktorým tento rozhodol, že sťažovateľ sa v skúšobnej dobe neosvedčil, a preto trest odňatia slobody v trvaní 6 mesiacov vykoná. Zo sťažnosti vyplýva, že svoje tvrdenie o porušení označených práv sťažovateľ vyvodzuje predovšetkým z toho, že krajský súd založil svoje rozhodnutie na nedostatočne zistenom skutkovom stave, keď totiž mal „akékoľvek pochybnosti ohľadom splnenia zaostaleho výživného... odstrániť jednoducho a to vypočutím prípadne vyjadrením matky malol. detí, aby tak overil moju obranu, čím by bol zistený skutkový stav veci v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie súdu“.

Ústavný súd posudzoval sťažnosť sťažovateľa na základe ním predloženej dokumentácie a dokumentácie obsiahnutej v spise okresného súdu sp. zn. 4 T 57/03, pričom zistil toto:

1. Sťažovateľ bol trestným rozkazom okresného súdu sp. zn. 4 T 57/03 z 30. apríla 2003 uznaný za vinného z trestného činu zanedbania povinnej výživy svojich maloletých detí

podľa § 213 ods. 1 Trestného zákona a bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní šesť mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu v trvaní jeden rok. Zároveň mu bolo uložené primerané obmedzenie, a to povinnosť v priebehu skúšobnej doby čím skôr vyrovnať vzniklý dlh na výživnom. Označený trestný rozkaz nadobudol právoplatnosť 27. mája 2003, odkedy sťažovateľovi plynula skúšobná doba do 27. mája 2004. Po uplynutí tejto doby okresný súd nemohol rozhodnúť o tom, či sa sťažovateľ (ne)osvedčil, keďže sa zdržiaval na neznámom mieste v Českej republike. Uznesením policajného orgánu Policajného zboru Zvolen z 15. mája 2004 bolo proti sťažovateľovi začaté nové trestné stíhanie pre neplnenie vyživovacej povinnosti, keďže matka maloletých Y. M. v priebehu roka 2004 okresnému súdu oznámila, že sťažovateľ si naďalej neplní vyživovaciu povinnosť a jeho dlh na výživnom narástol na 74 000 Sk.

2. Okresný súd na verejnom zasadnutí 10. októbra 2006 po oboznámení sa s uvedenými skutočnosťami (bod 1) vypočul sťažovateľa, ktorý na svoju obranu uviedol, že od apríla 2004 sa zdržiaval v Českej republike, kde „vykonával príležitostné stavebné práce“, ale to, čo zarobil, minul na ubytovanie a stravu, a teda dlh na výživnom nemohol uhradiť. Sťažovateľ zároveň uviedol, že v súčasnosti je zamestnaný na dobu určitú v kúpeľoch Dudince a v priebehu mesiacov august a september 2006 zaslal matke maloletých detí spolu sumu 4 000 Sk.

3. Okresný súd uznesením sp. zn. 4 T 57/03 z 10. októbra 2006 rozhodol, že sťažovateľ sa v skúšobnej dobe neosvedčil, a preto trest odňatia slobody v trvaní 6 mesiacov vykoná. V odôvodnení tohto uznesenia sa okrem iného uvádza:

„... Vykonaným dokazovaním mal súd preukázané, že odsúdený pri uložení podmieneného trestu mal stanovenú aj povinnosť - vo forme primeraného obmedzenia a to povinnosť snažiť sa v priebehu skúšobnej doby čím skôr vyrovnať vzniklý dlh na výživnom... Predovšetkým z písomného vyjadrenia matky detí ale napokon aj z doznania odsúdeného a z nového trestného stíhania bolo potrebné konštatovať, že odsúdený nesplnil primerané obmedzenie keď ani len čiastočne nevyrovnal dlh stanovený rozhodnutím súdu a ďalej bolo preukázané podľa názoru súdu, že v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia nežil riadnym životom keďže v tejto dobe ani korunou neprispel na výživu svojich dvoch maloletých detí... Skutočnosť, že sa odsúdený teraz zamestnal a v súčasnej dobe začal plniť

vyživovaciu povinnosť nemohla byť bratá v úvahu, môže sa zohľadňovať pri novom trestnom stíhaní, pri určení výšky zmeškaného dlhu za nové obdobie.“

4. Sťažovateľ podal proti označenému uzneseniu okresného súdu priamo na pojednávaní sťažnosť, ktorú písomne odôvodnil podaním z 15. januára 2007, v ktorom okrem iného uviedol, že k 22. decembru 2006 „vyrovnal všetky dlžné pohľadávky voči mal. deťom J. M. a T. M.“ s odkazom na čestné vyhlásenie Y. M. z 15. januára 2007, ktoré ale k tomuto podaniu nepriložil.

5. Krajský súd o sťažnosti sťažovateľa rozhodol napadnutým uznesením na neverejnom zasadnutí 8. februára 2007 tak, že ju ako nedôvodnú zamietol.

6. Zo spisu vyplýva, že sťažovateľom uvádzané čestné vyhlásenie Y. M. z 15. januára 2007 o uhradení dlhu na výživnom nebolo v čase rozhodovania krajského súdu priložené k spisu, pričom právny zástupca sťažovateľa ho do spisu predložil až spolu s podaním dovolania (12. marca 2007).

7. V odôvodnení napadnutého uznesenia krajského súdu sa okrem iného uvádza:

„... Preskúmaním trestného spisu krajský súd musí dať za pravdu okresnému súdu, že tento zisťoval, či skutočne počas plynutia skúšobnej doby sa obžalovaný vysporiadal so svojou povinnosťou, ktorá mu bola uložená, aby nahradil podľa svojich možností a schopností spôsobenú škodu na výživnom a zistil jednak z vlastnej vykonávanej činnosti, ale aj sám obžalovaný pri svojej výpovedi na verejnom zasadnutí potvrdil, že neplatil peniaze za výživné, dokonca priznal, že bývalá manželka podala na neho nové trestné oznámenie za to, že neplatil výživné a priznal, že si je vedomý toho, že dlh, ktorý mu bol vyčíslený narástol.

Keďže aj vyjadrenie odsúdeného uvedené v jeho sťažnosti, že mal vyrovnať bývalej manželke všetky dlžné pohľadávky sa javí krajskému súdu, ako len účelová obrana, nakoľko žiadne prehlásenie v smere, ktorý urobil odsúdený, do spisu založené nebolo a ani dodatočným podaním inej osoby ako odsúdeného sa tak nestalo, krajský súd dospel k záveru, že odsúdený nevedol v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia riadny život a keďže nevyrovnal dlh, ktorý mu bol rozhodnutím okresného súdu uložený ako povinnosť uhradiť, musel krajský súd jeho sťažnosť ako nedôvodnú zamietnuť s tým, že nariadený trest odňatia slobody v dĺžke šesť mesiacov v ústave so stredným stupňom stráženia vykoná.“

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukázal na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej zásadne nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a zároveň neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

O sťažnosti proti rozhodnutiu prvostupňového súdu podľa § 419 ods. 1 Trestného poriadku (rozhodnutie o tom, či sa odsúdený v skúšobnej dobe osvedčil, alebo sa nariadi výkon trestu odňatia slobody) rozhoduje druhostupňový súd zásadne na neverejnom zasadnutí (§ 301 Trestného poriadku). Vzhľadom na okolnosti prípadu a obsah spisu, na základe ktorého krajský súd rozhodoval o sťažnosti sťažovateľa, nebolo podľa názoru ústavného súdu potrebné, aby krajský súd v danej veci nariadil verejné zasadnutie. K uvedenému záveru ústavný súd dospel na základe svojich zistení, z ktorých vyplýva, že aj na základe dokumentácie nachádzajúcej sa v spise mohol krajský súd napadnuté uznesenie, ktorým potvrdil rozhodnutie prvostupňového súdu o tom, že sa sťažovateľ v skúšobnej dobe neosvedčil, a preto trest odňatia slobody vykoná, ústavne akceptovateľným a udržateľným spôsobom odôvodniť. Ústavný súd konkrétne poukazuje najmä na skutočnosť zistenú okresným súdom a nespochybňovanú ani sťažovateľom, že v skúšobnej dobe neuhradil

žiadnu sumu z dlžného výživného (prvýkrát tak urobil až v auguste 2006, t. j. viac ako 2 roky po jej uplynutí), a tiež skutočnosť, že medzičasom jeho dlh na výživnom narástol a z toho dôvodu bolo proti nemu začaté nové trestné stíhanie. Už tieto skutočnosti podľa názoru ústavného súdu zakladali dostatočné dôvody na potvrdenie rozhodnutia okresného súdu. Navyše v konkrétnych okolnostiach prípadu je podľa jeho názoru akceptovateľný aj záver krajského súdu o účelovosti obrany sťažovateľa, keďže písomnosť, ktorá ju mala preukázať, do spisu predložil po uplynutí viac ako mesiaca od rozhodnutia krajského súdu.

Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením krajského súdu nebolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ani jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na tento záver bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. mája 2008